

หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีทรัพย์สิน

เมื่อได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และความจำเป็นในการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินแล้ว ก็จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินรวมทั้งอัตราภาษี ทั้งหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีทรัพย์สิน และอัตราภาษีนี้นี้จะแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียกเก็บ^(๑)

๑. ทรัพย์สินที่จะต้องเสียภาษี

การจัดเก็บภาษีทรัพย์สินย่อมแตกต่างกันออกไปตามลักษณะและชนิดของฐานภาษี บางประเทศมีฐานภาษีกว้าง บางประเทศมีฐานภาษีแคบ แต่เท่าที่ได้ศึกษามาแล้วเห็นว่า สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ได้มีการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินมานาน ควรยึดถือเป็นแบบแผนในการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินในประเทศไทย

จึงใคร่ขอกล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการแบ่งทรัพย์สิน เพื่อเป็นฐานในการเรียกเก็บภาษีทรัพย์สินของประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนี้:-^(๒)

การจัดเก็บภาษีทรัพย์สินเก็บจากทรัพย์สินทุกชนิดที่มีมูลค่าแลกเปลี่ยน ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีรูปร่างหรือไม่ก็ตาม จะเห็นได้ว่าฐานของภาษีมูลค่ากว้างมาก ผลก็คือ ถ้ามีทรัพย์สินประเภทใหม่ ๆ เกิดขึ้น ทรัพย์สินนั้นก็จะต้องเสียภาษีโดยมิพักต้องแก้ไขกฎหมายเพื่อระบุประเภททรัพย์สินที่เกิดขึ้นใหม่ อย่างไรก็ตาม ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีทรัพย์สิน อาจแบ่งได้ดังนี้

(๑) หลวงนฤกิจบริหาร, รายงานการดำเนินงานบริหารทั่วไป (โดยสังเขป) และระบบวิธีการจัดเก็บภาษีอากรใน ออสเตรเลีย - นิวซีแลนด์, พ.ศ. ๒๕๐๕, หน้า ๘๖

(๒) Harold M. Groves, Financing Government, Holt Rinehart and Winston, New York, Chicago, San Francisco, Toronto, London, 1964, P.51

(๑) อสังหาริมทรัพย์ (Immovable property) ได้แก่สิทธิ หรือผลประโยชน์ ในที่ดิน หรือสิ่งปลูกสร้าง คำว่า สิ่งปลูกสร้างปกติย่อมหมายถึง โรงเรือน ซึ่งทำให้ความหมาย แคบไป เพราะถ้าทรัพย์สินนี้เกิดจาก ถนน สระน้ำ ลานบ้าน รางทอระบายน้ำ ฯลฯ ซึ่ง มีสิ่งปลูกสร้าง หรือโรงเรือน ดังนั้นบางแห่งจึงใช้คำว่า การปรับปรุงที่ดิน (Land Improvements) ซึ่งมีความหมายรวมถึงที่อยู่อาศัย หรือเคหะสถาน ถนน สระน้ำ รั้ว สนามหญ้า ฯลฯ ด้วย

(๒) สังหาริมทรัพย์ (Movable property) ได้แก่สิทธิ หรือประโยชน์ในทรัพย์สินที่มีไช้อสังหาริมทรัพย์ สังหาริมทรัพย์อาจแบ่งออกเป็น ๒ อย่าง คือ

ก. รูปทรัพย์สิน (Tangible Property) ได้แก่สังหาริมทรัพย์ที่มีตัวตน มองเห็นได้ วัดความกว้าง ยาว หนา ได้ เช่น รถยนต์ นาฬิกา เพชรพลอย ฯลฯ ซึ่งแบ่ง ออกได้เป็น:-

๑) รูปทรัพย์สินที่เป็นของใช้ใ้ยาวนานและของใช้ส่วนตัว เป็นค่นว่า เครื่องตกแต่งบ้าน เสื้อผ้า รถยนต์ ฯลฯ เหล่านี้เป็นทรัพย์สินที่ผู้เป็นเจ้าของหาซื้อมาเพื่อมาบ้คความ พอใจของตนมากกว่าที่จะนำไปลงทุนให้เกิดคอกออกกผล แต่ทรัพย์สินรูปนี้ต้องเสียภาษีก็เพราะ ถือว่า เจ้าของทรัพย์สินได้รับบริการจากรัฐในค่านให้ความปลอดภัยจากโจรกรรมหรืออัคคีภัย จึงควรที่จะต้องรับภาระภาษีสำหรับทรัพย์สินนั้น แต่ประโยชน์ที่เจ้าของทรัพย์สินได้รับโดยตรง คอนขางน้อย อัตรภาษีจึงควรวางให้ค่านกว่าทรัพย์สินประเภทอื่น

๒) รูปทรัพย์สินก่อให้เกิดรายได้ เป็นค่นว่า เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการเกษตร และอุตสาหกรรม ยานพาหนะเพื่อประกอบการถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดรายได้ ตลอดจน วัตถุคิมที่ใช้ในการผลิตสินค้าสำเร็จรูป เครื่องตกแต่ง และเครื่องใช้ประจำสำนักงาน ก็ถือ ว่าเป็นรูปทรัพย์สินก่อให้เกิดรายได้เช่นเดียวกัน

รูปทรัพย์สินบางอย่างอาจมีลักษณะเป็นได้ทั้งประเภทของใช้ส่วนตัว และ ประเภทก่อให้เกิดรายได้ เช่น รถยนต์ถ้ามีไว้ใช้สอยภายในบ้าน ก็เป็นรูปทรัพย์สินประเภทของ ใช้ส่วนตัว แต่ถ้านำรถยนต์นั้นไปใช้ในสำนักงานเพื่อประโยชน์ในการค่านเนินกิจการ ก็ถือว่า เป็นรูปทรัพย์สินก่อให้เกิดรายได้

(๓) Harold M. Groves, Loc. cit, P.51

ข. อู่ปรทรัพย์ (Intangible Property) เป็นทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน ได้แก่สิทธิต่าง ๆ ตามสัญญาและตามกฎหมาย สิทธิดังกล่าวมี ๒ ลักษณะด้วยกัน คือ

๑) ลักษณะที่เป็นตัวแทน (Representative) ได้แก่ สิทธิที่มีหลักฐานปรากฏในลักษณะที่เป็นตัวแทนของทรัพย์สิน และถ้าทรัพย์สินเกิดสูญหายขึ้น ตัวแทนก็จะสูญค่าตามไปด้วย ตัวอย่างเช่น ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ เป็นต้น

๒) ลักษณะที่ไม่เป็นตัวแทน (Non-representative) ได้แก่ สิทธิบัตร คำนิยมเครื่องหมายการค้า เป็นต้น ซึ่งสิทธิเหล่านี้มีมูลค่าเป็นทรัพย์สินโดยตนเองในลักษณะไม่เป็นตัวแทนของทรัพย์สิน และไม่สูญค่าไปเมื่อทรัพย์สินอื่นสลายตัวไป

ทรัพย์สินประเภทต่าง ๆ ที่อาจจะต้องเสียภาษีทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้น อาจแยกประเภทให้เห็นชัดได้ง่ายขึ้นดังนี้:-

ตารางแสดงประเภทของทรัพย์สินโดยทั่วไป (๔)

(๔) เกริกเกียรติ พัฒนาเสรีธรรม, บทความเรื่อง "การจัดเก็บภาษีทรัพย์สินในประเทศไทยหรือไม่", สรรพากรศาสตร์ ปีที่ ๒๒ เล่ม ๖ ประจำเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๑๔, บริษัท บพิช จำกัด, กทม., ๒๕๑๔, หน้า ๘๓

การที่ได้นำประเภททรัพย์สินที่จะต้องเสียภาษีทรัพย์สินของประเทศสหรัฐอเมริกา มาเป็นแนวทางพิจารณาก็เพื่อจะสรุปได้ว่า ทรัพย์สินประเภทที่ดินและอาคารควรแยกประเภท เพื่อกำหนดอัตราภาษีให้แตกต่างกันดังนี้

ทรัพย์สินประเภทที่ดิน ควรจะแบ่งประเภทตามลักษณะของการใช้ประโยชน์ ดังนี้ :-

- (๑) ประเภทที่อยู่อาศัย
- (๒) ทรัพย์สินที่ผู้ครองทรัพย์สินใช้ทำการเกษตรกรรมเอง
- (๓) ทรัพย์สินที่ใหญ่อื่นเขาทำการเกษตรกรรม
- (๔) ทรัพย์สินที่ผู้ครองทรัพย์สินใช้ในการพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม หรือให้เช่า
- (๕) ทรัพย์สินที่ผู้ครองทรัพย์สินมิได้ใช้ประโยชน์ในที่ดิน

สำหรับทรัพย์สินประเภทอาคาร อาจแบ่งประเภทออกได้ดังนี้ :-

- (๑) โรงเรือนที่อยู่อาศัย
- (๒) โรงงาน
- (๓) อาคารพาณิชย์
- (๔) ธนาคาร
- (๕) โรงมหรสพ
- (๖) สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น

ทรัพย์สินที่จะต้องเสียภาษีทรัพย์สิน จะเสียภาษีตามที่เจ้าพนักงานประเมินได้ประเมิน ราคาทรัพย์สินนั้น ๆ ขึ้น ตามหลักการประเมินซึ่งในต่างประเทศต่าง ๆ ส่วนมากให้อำนาจแก่ พนักงานประเมินไว้มาก เช่น การกำหนดเขตประเภทที่ดิน มีการกำหนดขึ้นตามลักษณะของการใช้ที่ดินเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากที่ดินแต่ละประเภทมีราคาสูงต่ำแตกต่างกันมาก การกำหนดเขตแยกประเภทที่ดินเป็นเขต ๆ จะเป็นทางทำให้การกำหนดภาระของผู้เสียภาษีให้หนักหรือเบาได้ตามความเหมาะสม และตามนโยบายของรัฐบาลที่ปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

๒. ทรัพย์สินที่ไ้รับยกเว้นภาษี

โดยเหตุที่ภาษีทรัพย์สินส่วนมากมีการกำหนดฐานภาษีไว้กว้างอาจคลุมถึงทรัพย์สิน

ทุกชนิด ในทางปฏิบัติจึงต้องกำหนดข้อยกเว้นภาษีไว้ด้วย โดยมีเจตนาพอสรุปได้ดังนี้(๕) คือ:-

(๑) เพื่อป้องกันการเก็บภาษีซ้อนระหว่างท้องถิ่น เพราะทรัพย์สินของกิจการบางอย่างที่รัฐได้รับประโยชน์จากท้องถิ่นหลายแห่งด้วยกันอยู่แล้ว เช่น บริษัทรถไฟ ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างท้องถิ่น หากท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอีกก็จะเป็นภาษีซ้อน จึงมีข้อยกข้อยกเว้นระหว่างท้องถิ่นไว้

(๒) ส่งเสริมการประกอบการบางประเภทที่รัฐต้องการสนับสนุน เช่น กิจการสาธารณูปโภค

(๓) ส่งเสริมงานสังคมสงเคราะห์ ในบางท้องถิ่นอาจสนับสนุนส่งเสริมงานสังคมสงเคราะห์ให้เจริญขึ้น

(๔) ส่งเสริมอุตสาหกรรมของท้องถิ่น เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมช่วยให้ท้องถิ่นเจริญขึ้น คนในท้องถิ่นมีงานทำมีรายได้ ท้องถิ่นส่วนมากจึงส่งเสริมอุตสาหกรรมในท้องถิ่นของตน โดยกำหนดข้อยกเว้นภาษีให้กับอุตสาหกรรมที่ได้รับส่งเสริม

(๕) มุ่งขจัดปัญหาของยากในการปฏิบัติจัดเก็บภาษีทรัพย์สิน เพราะทรัพย์สินบางอย่าง เช่น พวกอสังหาริมทรัพย์มักยุ่งยากต่อการปฏิบัติจัดเก็บ และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบสูง บางท้องถิ่นจึงยอมยกเว้นภาษีให้กับทรัพย์สินบางอย่างโดยเฉพาะพวกสังหาริมทรัพย์ เพื่อขจัดปัญหาของยากในการปฏิบัติจัดเก็บ

(๖) เพื่อสนองคุณให้กับผู้ทำประโยชน์แก่สังคม เช่น ยกเว้นไม่เก็บภาษีทรัพย์สินของทหารผ่านศึก เป็นต้น

การที่จะยกเว้นทรัพย์สินประเภทใดบ้างนั้น มักกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยฝ่ายออกกฎหมายของรัฐเห็นชอบ และมักแปรเปลี่ยนไปตามภาวะกาลทางเศรษฐกิจและสังคม ในสหรัฐอเมริกาแต่ละรัฐหรือท้องถิ่นอาจกำหนดข้อยกเว้นไว้ไม่เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามก็พอจะสรุปเป็นหลักการได้ว่า ทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายได้รับยกเว้นภาษีทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกาโดยมากได้แก่:-

(๑) ทรัพย์สินของทางราชการ องค์การศาสนา สถานศึกษา และองค์การสาธารณกุศล

(๕) William H. Anderson, Taxation and the American Economy, Prentice Hall, Inc., N.Y., P. 158

ซึ่งมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าหากำไร

(๒) อุตสาหกรรมบางประเภทมักได้รับการยกเว้นภาษีให้กับทรัพย์สินประเภทเครื่องจักร เครื่องมือเครื่องใช้ของโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม ความจริงทรัพย์สินของอุตสาหกรรมมีมูลค่าสูงและอาจเก็บภาษีได้มาก แต่ก็มักได้รับการยกเว้น หรือลดหย่อนอัตราภาษีทรัพย์สิน ทั้งนี้เพราะท้องถิ่นต่างปรารถนาจะให้มิ้โรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ มีงานทำ และเพื่อสนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมมีราคาต่ำพอที่จะแข่งขันกับตลาดภายนอกได้ แต่การยกเว้นหรือลดหย่อนนี้มักมีเงื่อนโซ และมีระยะเวลาอันจำกัด ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้โรงงานอุตสาหกรรมนั้น ๆ สามารถปรับปรุงสมรรถภาพผลิตผลของตนได้ในระยะเวลาอันสั้น

(๓) วัตถุประสงค์ที่ยังไม่ได้เก็บเกี่ยว

(๔) ของใช้ประจำบ้าน และของใช้ส่วนตัวที่ไม่เกินกำหนดที่กฎหมายระบุไว้

(๕) ทรัพย์สินบางอย่างโดยลักษณะเป็นการเฉพาะตัว

๓. ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ตามหลักผู้อยู่ในข่ายบังคับที่ต้องเสียภาษีทรัพย์สิน คือ บุคคลผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หมายถึง บุคคลใดก็ตามที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอันต้องเสียภาษี ย่อมมีหน้าที่เสียภาษีทรัพย์สินไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของตนหรือของบุคคลอื่น หรือทิ้งไว้ว่างเปล่า เช่น นาย ก. มีบ้านให้ นาย ข.เช่าอยู่ นาย ก. ผู้เป็นเจ้าของบ้านก็มีหน้าที่ต้องเสียภาษีทรัพย์สิน หรือ นาย ก. มีที่ดิน โดยที่ดินนั้นนาย ก. ให้นำไปจำนองไว้เช่นนี้ นาย ก. เจ้าของที่ดิน มีหน้าที่ต้องเสียภาษีจากมูลค่าของที่ดิน เป็นต้น และมีบางกรณีกฎหมายภาษีทรัพย์สินอาจกำหนดให้มีการเก็บภาษีทรัพย์สินจากผู้ครอบครองทรัพย์สินก็ได้ แม้ผู้ครอบครองจะไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นก็ตาม เช่น ครอบครองทรัพย์สินของทางราชการ หรือของสถาบันที่ได้รับการยกเว้นภาษี เป็นต้น โดยกฎหมายจะกำหนดให้ผู้ครอบครองทรัพย์สินเสียภาษีทรัพย์สิน แทนที่จะเป็น ผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นผู้เสียก็ได้ ในบางประเทศ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย และ อินเดีย กำหนดให้ผู้เช่าที่ดินหรือผู้ครอบครองในที่ดิน (Occupier) ต้องมีหน้าที่เสียภาษีที่ดินด้วย

๔. อัตราภาษี

การกำหนดอัตราภาษีเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ชุมชนนั้น ๆ ตามหลักการภาษีทรัพย์สินทั่วไป อัตราภาษีมักเป็นอัตราเดียว (Flat Rate) แต่อาจมีกฎหมายกำหนดอัตราขั้นสูงไว้เพื่อความมุ่งหมายบางประการ สำหรับวิธีการกำหนดอัตราภาษีซึ่งมีได้ตั้งไว้เป็นอัตราตายตัวนั้น อัตราภาษีจะสูงหรือต่ำอาศัยหลักการพิจารณาจากงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปีว่าตั้งไว้เท่าใด ต่อจากนั้นก็หันมาพิจารณาถึงแหล่งที่มาของรายได้อื่นที่มีรายได้จากภาษีทรัพย์สิน เช่น รายได้จากเงินภาษีอื่น เงินค่าธรรมเนียม และรายได้เบ็ดเตล็ด เป็นต้นว่าจะได้รวมทั้งหมดเท่าไร แล้วนำไปหักออกจากงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้ โดยออกคงเหลือเท่าใดนำมาหารด้วยราคาทรัพย์สินซึ่งเป็นฐานภาษีทรัพย์สินซึ่งประเมินได้ ผลที่ได้จะเป็นอัตราภาษีทรัพย์สินซึ่งอาจเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้.-

$$\frac{\text{ปริมาณเงินรายได้ที่ต้องการ} - \text{ประมาณยอดรายได้ทุกประเภทที่มีใช้จากภาษีทรัพย์สิน}}{\text{มูลค่าทรัพย์สินที่ประเมินได้}} = \text{อัตราภาษีทรัพย์สิน (๒)}$$

การหาอัตราภาษีตามหลักที่กล่าวนี้ จะนำมาใช้ได้ผลดีก็ต่อเมื่อฝ่ายบริหารสามารถหามูลค่าอันแท้จริงของทรัพย์สินที่จะต้องเสียภาษีในท้องถิ่นทั้งหมดได้ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วนับว่าเป็นเรื่องยุ่งยากและมีปัญหา และยิ่งกว่านั้นการกำหนดอัตราภาษีโดยวิธีนี้ยังอาศัยรากฐานมาจากการคาดคะเนอีกด้วย กล่าวคือ นอกจากจะประมาณค่าใช้จ่ายแล้วยังต้องประมาณรายได้จากแหล่งอื่นซึ่งไม่แน่ว่าจะถูกต้องหรือใกล้เคียงเสมอไป

ระดับอัตราภาษีที่จะเรียกเก็บจากทรัพย์สิน นอกจากจะคำนึงถึงเรื่องรายได้แล้วยังมีความเกี่ยวข้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ และนโยบายของประเทศเป็นสำคัญอีกด้วย กล่าวคือ

(๑) ขึ้นอยู่กับนโยบายของท้องถิ่นว่า การเก็บภาษีของท้องถิ่นนั้นใหม่เอียงไปทางหารายได้เพิ่มขึ้น หรือเพื่อผลอย่างอื่นนอกเหนือจากการหารายได้ เช่น เมื่อท้องถิ่นต้องการ

(๒) M. Slade Kendrick, Public Finance, principles and problems, Houghton Mifflin Co, N.Y. P. 171

หารายได้มาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ก็อาจมีการกำหนดอัตรารภาษีเพิ่มขึ้นจากทรัพย์สินที่ผู้เป็นเจ้าของ มิได้ทำประโยชน์เพื่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจ แต่ปล่อยให้ว่างโดยมิได้ใช้ประโยชน์ เช่น ที่ดิน ว่างเปล่าว่างเปล่าต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการใช้ ที่ดินเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและสังคม

(๒) อัตรารภาษีมีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการเงินของประเทศ เพราะเงินที่ได้มาจากค่านี้นั้น ได้มาจากอำนาจซื้อของราษฎรในท้องถิ่นซึ่งอาจนำมาเก็บไว้เฉย ๆ หรือใช้ต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายต่างกับของเอกชน เช่น ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศ อยู่ในภาวะเงินเฟ้อหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ราษฎรมีอำนาจซื้อมากก็ควรจะเรียกเก็บอำนาจซื้อไว้เสียบ้าง ในทางตรงข้ามในยามที่เศรษฐกิจฝืดเคืองธุรกิจและการค้าต่าง ๆ คำนึงไป ได้ไม่สะดวก รายได้ของราษฎรรวมทั้งอำนาจซื้อลดต่ำลง รัฐบาลก็ต้องลดอัตรารภาษีให้ต่ำลง เพื่อช่วยลดความฝืดเคืองในคานเศรษฐกิจให้น้อยลง และช่วยพยุงให้สถานการณ์ในคานเศรษฐกิจ ได้กลับคืนเข้าสู่ภาวะปกติ

เมื่อเป็นเช่นนี้จะเห็นได้ว่า การกำหนดอัตรารภาษีทรัพย์สินไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว แต่ขึ้นอยู่กับสภาพทางเศรษฐกิจและนโยบายของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม พอจะสรุปได้ว่า การกำหนดอัตรารภาษีของแต่ละประเทศรัฐบาลที่จัดเก็บภาษีจะกำหนดอัตรารภาษีตาม ความจำเป็นและต้องการหารายได้ของรัฐบาล และตามนโยบายทางเศรษฐกิจ อัตรารภาษีที่กล่าวนี้อาจกำหนดขึ้นได้ ๒ แบบ คือ

๑. อัตรารทั่วไป (General Fund Rate) เป็นอัตรารปกติที่ท้องถิ่นกำหนดขึ้น สำหรับทรัพย์สินแต่ละประเภท เพื่อนำเงินที่เก็บได้ไปใช้จ่ายในกิจการทั่วไปของท้องถิ่น

๒. อัตรารที่เก็บเพื่อกิจการใดโดยเฉพาะ (Special Earmarked Rate) เป็นอัตรารภาษีที่กำหนดขึ้นเพื่อนำเงินที่จัดเก็บได้ไปใช้ในกิจการหนึ่งกิจการใดที่กำหนดหมายไว้โดยเฉพาะ เช่น เพื่อใช้ในการสร้างโรงเรียน สร้างถนน ช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับภัยพิบัติในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาที่จะต้องขอเงินจากงบประมาณรวมซึ่งตามปกติก็มีจำกัดอยู่แล้ว ประกอบกับกิจการที่จะต้องมีการใช้จ่ายดังกล่าวมักเป็นกิจการ เฉพาะโครงการใดโครงการหนึ่ง เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้ว อัตรารภาษีก็กลับมาจัดเก็บในอัตรารปกติ ในเรื่องอัตรารภาษีนี้ตามหลัก ภาษีทรัพย์สิน การตั้งอัตรารภาษีแต่ละปีอาจไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้แน่นอนตายตัว ส่วนใหญ่มัก

จะมอบหมายอำนาจให้องค์การบริหารท้องถิ่นที่ทรัพย์สินตั้งอยู่ กำหนดอัตราภาษีขึ้นตามความต้องการเงินเพื่อใช้จ่ายของท้องถิ่นในแต่ละปี การมอบหมายให้องค์การส่วนท้องถิ่นกำหนดอัตราภาษีขึ้นเองนี้ อาจทำให้อัตราภาษีทรัพย์สินสูงหรือต่ำได้ และในกรณีที่มีอัตราสูงเกินไป ย่อมก่อให้เกิดความเดือดร้อนเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีมากเกินไป ดังนั้น ตามหลักการจึงได้มีการจำกัดอัตราภาษีขึ้นสูงไว้ในกฎหมายด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ในการจำกัดอัตราภาษีขึ้นสูงไว้คือ

(ก) เพื่อบรรเทาภาระภาษีทรัพย์สินให้กับบรรดาเจ้าของทรัพย์สินต่าง ๆ โดยเฉพาะทรัพย์สินจำพวกอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งโดยปกติก็ต้องรับภาระภาษีหนักกว่าทรัพย์สินรูปอื่นอยู่แล้ว

(ข) เพื่อช่วยให้การตีราคาทรัพย์สินมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะถ้าหากไม่กำหนดอัตราภาษีขึ้นสูงไว้แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้วิธีตีราคาให้ต่ำกว่าราคาแท้จริง และอาศัยอัตราภาษีให้สูงค่าตามความต้องการเงินภาษีที่กำหนดไว้ในแต่ละปี ดังนั้น การกำหนดอัตราภาษีไว้จึงช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องระมัดระวังการประเมินของตน และเป็นการช่วยกระจายภาระภาษีไปให้ทั่วถึงกันอีกด้วย

(ค) เพื่อช่วยให้ท้องถิ่นระมัดระวังการใช้จ่ายเงินค่าภาษียิ่งขึ้น เพราะท้องถิ่นจะกำหนดอัตราภาษีเอาตามใจชอบต่อไปไม่ได้

การกำหนดอัตราภาษีจะกำหนดไว้ในกฎหมายสูงสุดของประเทศหรือในกฎหมายของท้องถิ่น หรือเป็นข้อกำหนดอย่างอื่นก็ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย